

ΜΑΝΙΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Κωδικός 5384

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΑΝΤ. ΡΟΥΜΑΝΕΑΣ • ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΝΙΚ. ΜΑΡΑΜΠΕΑΣ • ΤΗΛ.: 27210-77594, 6973 731473 • FAX: 27210-74345 • e-mail: info@maniatiki.gr, nmarab@otenet.gr

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΜΕ ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΤΑΧ.ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΔΥΤΙ-
ΚΗΣ ΜΑΝΗΣ
ΤΚ 24022

ΕΤΟΣ 27ο
ΑΡΙΘ.ΦΥΛΛΟΥ 322
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2026
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 1.50€

Η ΑΝΟΙΧΤΗ ΜΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ Η ΔΥ- ΣΚΟΛΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΗΣ

Η κλειστή μέχρι πριν λίγες δεκαετίες Μάνη υπόκει-
ται στις πολλαπλές επιδράσεις που δημιουργεί
το άνοιγμα που ακολούθησε φέρνοντας πλούτο
και νέους κατοίκους αλλά και ξένα ήθη και στάσεις ζωής.
Όμως, υπάρχει ένα ισχυρό στοιχείο που διαπερνά όλο τον
χρονικό ορίζοντα και προεκτείνεται προς το μέλλον, αντλών-
τας ενέργεια από τις ισχυρές του ρίζες που δημιουργήθηκαν
κατά τους προηγούμενες πέντε αιώνες των αγώνων για την
ανεξαρτησία και την αυτόνομη διοίκηση της περιοχής: η **ευ-
ψυχία** που, ξεκινώντας από την επιδίωξη ατομικής και οικο-
γενειακής ευημερίας, επεκτείνεται στην αγάπη για την
περιοχή και τους ανθρώπους της.

Η ευψυχία όμως που, στις περιόδους που η Μάνη ήταν κλει-
στή για τον έξω κόσμο, είχε απλές και εύκολες διαδρομές να
διανύσει κατά τις εκδηλώσεις της σε πρακτικά έργα και την
αποκόμιση αποτελεσμάτων, θα πρέπει σ' αυτές τις συνθή-
κες, των ανοιχτών οριζώντων της σύγχρονης περιόδου, να
παλέψει με δυσκολίες για να μπορέσει να εκφραστεί με τρό-
πους που επιβάλλονται από τις ρίζες που την εξέθρεψαν.
**Μαζί με το χρήμα μπήκαν στην περιοχή μας και πολλά
ξένα πρότυπα και συμπεριφορές, που τείνουν να διαχω-
ρίσουν την κοινή έκφωση της επιδίωξης για ατομική
πρόοδο με τη γενικότερη ευημερία στην περιοχή μας.** Σε
ένα γεωγραφικό χώρο με περιορισμένους φυσικούς και οικο-
νομικούς πόρους, όπως ήταν για πολλούς αιώνες η περιοχή
μας, οι τάσεις για νεοσπλουτισμό ήταν ανύπαρκτες και η
όποια οικονομική διαφοροποίηση μεταξύ των μελών της αν-
θρώπινης κοινότητας ήταν ιδιαίτερα περιορισμένη. Σε ένα
βαθμό, βέβαια, αυτοί οι περιορισμοί μεταφέρονται και στη
σύγχρονη περίοδο λόγω της ισχυρής κατάτμησης της γης,

που στις ημέρες μας έχει αποκτήσει πολλαπλάσια αξία, εμ-
ποδίζοντας την απόκτηση ισχυρού πλούτου προερχόμενου
από την εκποίηση ή οικονομική αξιοποίηση μεγάλων εκτά-
σεων μέσω της υλοποίησης τουριστικών επενδύσεων. **Το
πρόβλημα εμφανίζεται κυρίως από την αδυναμία δια-
μόρφωσης ισχυρών πόλων για την υλοποίηση κοινών
δράσεων υπερατομικής ωφελιμότητας που τα θετικά
αποτελέσματά τους στη συνέχεια να μπορούν να διαχυ-
θούν στην ευρύτερη περιοχή.** Η μακροχρόνια πολιτική της
κρατικής διοίκησης να αποδυναμώνει διοικητικά το ενιαίο της
Μάνης, ενσωματώνοντας τμήματά της σε δύο Νομούς, κου-
τσουρεύοντας και στη συνέχεια καταργώντας τις δύο επαρ-
χιακές της διοικήσεις, κόβοντας και ράβονύν προγραμμάτων
επενδύσεων. Επιγραμματικά αναφέρουμε την εξέλιξη του τυ-
ποποιητήριου ελαιόλαδου στο Νεοχώριο Δυτικής Μάνης,
που κατασκευάστηκε το 1990 από τον Αγροτικό Συνεταιρι-
σμό με χρηματοδότηση από Κοινοτικούς πόρους και χωρίς
οικονομική επιβάρυνση των μελών του. Μηχανήματα και με-
γάλες δεξαμενές επεξεργασίας και αποθήκευσης λαδιού εκ-
πονήθηκαν και το κτίριο μετατράπηκε σε ιδιωτική μπιραρία,
με τα χρέη του Συνεταιρισμού να μεγαλώνουν χρόνο με το
χρόνο και το λάδι των παραγωγών της περιοχής να πουλιέ-
ται χύμα σε εξευτελιστικές τιμές. **Με τους δύο δήμους να
έχουν απομείνει τα μοναδικά ζωντανά κοινωνικά κύ-
ταρα στην περιοχή, σ' αυτούς στρέφονται όλες οι ελπί-
δες για παραγωγή αποτελεσμάτων γενικευμένης
κοινωνικής ωφελιμότητας στο μέλλον.** Δυστυχώς, κατά
τα δεκαπέντε χρόνια που λειτουργούν σ' αυτά τα διοικητικά
όρια δεν έχουν καταγραφεί αξιοσημείωτα κοινωνικά αποτελέ-
σματα, ούτε καν από τη διαχείριση των χρηματοδοτήσεων
του εξειδικευμένου Κοινοτικού Προγράμματος για τη Μάνη

του 2010, όπως έγινε και κατά τη δεκαετία του 1990 με το
αντίστοιχο εξειδικευμένο πρόγραμμα για την περιοχή μας με
Κοινοτική χρηματοδότηση.

**Οι κοινωνικές λειτουργίες της αφομοίωσης νέων κατοί-
κων σε κάθε περιοχή εξελίσσονται με δυναμικό τρόπο.
Ο δυνατός αφομοιώνει τον αχαμνό και τον εντάσσει στο
δικό του τρόπο ζωής μεταδίδοντάς του την κουλτούρα
του.** Στη Μάνη αυτή την αφομοιωτική διαδικασία τη γνωρί-
ζουμε καλά, τόσο βιωματικά όσο και από τις ιστορικές κατα-
γραφές. Ξέρομε ότι τα ισχυρά γενετικά και πολιτισμικά
υπόβαρα των αρχαίων κατοίκων της περιοχής μας, των
Ελευθερολακώνων, αφομοίωσαν στον κοινωνικό κορμό της
περιοχής τις πολυπληθείς ομάδες άλλων φυλών που μετα-
νάστευσαν στην περιοχή μας μετά τους μεσαιωνικούς χρό-
νους. **Για να είναι και πάλι, κατά τη σύγχρονη περίοδο, ο
μανιάτικος χώρος αφομοιωτής ατόμων και ομάδων με
ισχυρότερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά που εγκαθί-
στανται στην περιοχή μας, είναι απαραίτητο να αφυπνι-
στεί η πατροπαράδοτη ευψυχία μας και να κατανικήσει
την επελαύνουσα μικροψυχία μας.** Όμως, η ευψυχία του
καθενός χωριστά, όπως κι αν εκδηλώνεται, δεν μπορεί να
οδηγήσει σε αθροιστικά αποτελέσματα. **Μόνο μέσα από εκ-
προσώπους μας στους δύο αυτοδιοικητικούς θεσμούς
της περιοχής μας και σε στενή συνεργασία μεταξύ τους,
αποκαθαρμένους από μικροπολιτικές σκοπιμότητες και
στόχους αναπαραγωγής τους στην εξουσία, μπορεί η
Μάνη του μέλλοντος να προβάλλει δυναμικά ως συνέ-
χεια της Μάνης των ηρωικών μας προγόνων.**

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΣΑΣ ΕΥΧΟΝΤΑΙ ΕΥΤΥΧΕΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ, ΥΓΙΕΙΝΟ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟ ΤΟ ΝΕΟ ΕΤΟΣ 2 0 2 6

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑ- ΣΤΑΣΗΣ ΑΝΕΜΟΓΕΝΝΗΤΡΙΩΝ ΣΤΑ ΖΥΓΟΧΩΡΙΑ

Κινητικότητα εμφανίζεται για το θέμα της αιολικής ενέρ-
γειας, μέσω των ρυθμίσεων που προβλέπονται στο
υπό διαβούλευση νέο νομοσχέδιο του υπουργείου
Ενέργειας και Περιβάλλοντος, αλλά και των εύστοχων πρω-
τοβουλιών αντίθεσης στη εγκατάσταση ανεμογεννητριών στο
Γαϊδουροβούνι του δυτικού Ταυγέτου. Ειδικότερα:

**Α) Συγκέντρωση πολιτών στον Άγιο Νικόλαο Δυτικής
Μάνης.** Την Τετάρτη 10 Δεκεμβρίου 2025, στις εγκαταστά-
σεις της «Γαία» στον Άγιο Νικόλαο Δυτικής Μάνης, πραγμα-
τοποιήθηκε συγκέντρωση πολιτών που **οργανώθηκε από
την περιβαλλοντική πρωτοβουλία «Σώστε τα Βουνά της
Μάνης» και την Παμμανιατική Ανοιχτή Επιτροπή Αγώνα.**

Η εκδήλωση αφορούσε την πορεία αδειοδότησης του έργου
MORES II της εταιρείας VOLTON Ελληνική Ενερgetική στο
Γαϊδουροβούνι Δυτικής Μάνης και ανέδειξε σοβαρά νομικά,
περιβαλλοντικά και πολιτιστικά ζητήματα, καθώς και κρίσιμες
ελλείψεις στη σχετική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
Ομιλητές ήταν ο **Πάυλος Ελευθεριάδης**, δικηγόρος και κα-
θηγητής Νομικής στα πανεπιστήμια Νέας Υόρκης και Οξφόρ-
δης, και η **Νίκη Μεγαλομάτη**, διδάκτωρ Βυζαντινής
Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Β) Νέα ερώτηση της Νάγιας Γρηγοράκου στη Βουλή. Η
Βουλευτής Λακωνίας του ΠΑΣΟΚ Νάγια Γρηγοράκου επα-
νήθε, με νέα εύστοχη ερώτηση στη Βουλή προς την Υπουργό

Πολιτισμού
Λίνα Μεν-
δώνη, στο ζή-
τημα της
εγκατάστασης
αιολικών πάρ-
κων στη
Μάνη, κατα-
θέτοντας νέα
Ερώτηση. Η
Βουλευτής το-
νίζει ότι η
προστασία

του μοναδικού φυσικού και πολιτιστικού τοπίου της Μάνης
αποτελεί υπόθεση εθνικής σημασίας και ότι οποιαδήποτε
επενδυτική δραστηριότητα οφείλει να σέβεται απολύτως τους
αρχαιολογικούς χώρους, το τοπίο και την ιστορική ταυτότητα
της περιοχής. Σ' αυτό το πλαίσιο η κ. Γρηγοράκου ζητά να
ενημερωθεί για την πρόοδο της διαδικασίας γνωμοδότησης
του Υπουργείου Πολιτισμού επί της Μελέτης Περιβαλλοντι-
κών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) του έργου «Αιολικοί Σταθμοί Παρα-
γωγής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) MORES II», ισχύος 155,4 MW, το
οποίο προκαλεί εύλογες ανησυχίες για τις επιπτώσεις του
στο πολιτιστικό τοπίο της Μάνης και ειδικότερα στον αρχαι-
ολογικό χώρο του Μυστρά, μνημείο Παγκόσμιας Κληρονο-
μίας της UNESCO.

Στην ερώτησή της, η Βουλευτής υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με
την απάντηση του Υπουργείου Πολιτισμού στην προηγού-
μενη κοινοβουλευτική της παρέμβαση (Απρίλιος 2025), οι αρ-
μόδιες υπηρεσίες δεν είχαν ακόμη διατυπώσει γνώμη λόγω
ελλείψεων στη ΜΠΕ, ενώ είχαν ζητηθεί συμπληρωματικά
στοιχεία και είχαν προγραμματιστεί αυτοψίες. Ωστόσο, έκτοτε
δεν έχει υπάρξει ενημέρωση για την ολοκλήρωση των αυτο-
ψιών ή για τη γνωμοδότηση των αρμόδιων υπηρεσιών, ενώ
έχουν περάσει ήδη περισσότεροι από έξι μήνες.

**Η κα Γρηγοράκου με την ερώτησή της ζητά από το
Υπουργείο να διασφαλίσει ότι όλα τα νέα στοιχεία και οι
προτάσεις που αφορούν την εναέρια διασύνδεση και τον
Μυστρά θα τεθούν σε δημόσια διαβούλευση, όπως προ-
βλέπει η νομοθεσία, ώστε να ενημερωθούν οι πολίτες
της Λακωνίας.**

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ
• Τα Μανιάτικα λάβαρα στις μάχες του 1821, σελ.2

ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
• Μάνη και ποίηση, σελ.3

ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ
• Βάσου Δασκαλάκη; οι ξεριζωμένοι (XI), σελ.4

ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
• Εκσυγχρονισμός, παράδοση και στο βάθος
η διπλή εκδοχή της λαϊκότητας (II), σελ.5
• Αγροτική οδοποιία:δικαιούμενα και ληφθέντα, σελ.6
• Μελέτη πολεοδόμησης Ανατολικής Παραλίας
Καλαμάτας σελ.6
• Κατασκευή κτιρίων του Δημοτικού Σχολείου -
7ου Νηπιαγωγείου Σπάρτης και 1ου Ειδικού
Δημοτικού Σχολείου Καλαμάτας, σελ.7

ΑΡΘΡΑ
1) Παν. Ε. Νίκα: Το πρόβλημα με τις μελέτες
των δημοσίων έργων, σελ.7
2) ΗΠΑ: Παραγωγικότητα και ολιγοπώλια, σελ.12

KEY FEATURES IN ENGLISH σελ.8

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
• Φούρνος Μπαλαχτάρη στη Στούππα, σελ. 8

**ΜΙΚΡΑ, ΤΟΠΙΚΑ, ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΚΑΙ
ΑΛΛΑ...** σελ 9

**ΘΕΜΑ: ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ
ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΔΥΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ
ΤΑΥΓΕΤΟΥ (I),** σελ.10

ΠΕΝΘΗ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ σελ. 11, 12